

Inför OECD DAC:s seniornivåmöte den 7-8 oktober 2014

Synpunkter från CONCORD Sveriges AidWatch-arbetsgrupp

CONCORD Sveriges AidWatch-arbetsgrupp har tillsammans med europeiska organisationer inom AidWatch-nätverket tagit fram ett underlag inför OECD DAC:s seniornivåmöte nästa vecka. Nedan summerar vi våra gemensamma rekommendationer, som vi hoppas att Sverige ställer sig bakom och aktivt verkar för. Återkom gärna med frågor eller kommentarer.

Pågående förhandlingar inom OECD DAC om en reviderad biståndsdefinition är ett viktigt tillfälle att hantera frågan om gemensamma ansträngningar för ett mer effektivt bistånd. Inför förhandlingarna om nya globala mål för en hållbar utveckling efter 2015, och nya åtaganden för utvecklingsfinansiering, så är kommande beslut om en uppdaterad definition av vad som ska benämnas bistånd i högsta grad relevant. En reviderad definition kan få konsekvenser för vad givarländer inkluderar i sin biståndsredovisning, och hur insatser kan sägas kunna bidra till att uppnå kommande globala utvecklingsmål. Detta påverkar också trovärdigheten som OECD DACs medlemsländer får i omvärldens ögon inför nämnda förhandlingar på internationell nivå, då aspekter såsom klimatfinansiering, säkerhetsrelaterade insatser och bistånd kopplat till lånegivning är känsliga frågor.

Inför seniornivåmötet i mars tog vi fram [ett antal rekommendationer](#), men utgångspunkt i den fundamentala betydelsen av att biståndet måste utgöras av reella resursöverföringar till utvecklingsländer, med utveckling som huvudsakligt fokus, och med principerna om utvecklingseffektivitet som utgångspunkt. Nedan bygger vi vidare på tidigare underlag, och fokuserar på några av de frågor som är föremål för diskussioner på mötet nästa vecka.

Rekommendationer:

OECD-DAC:s seniornivåmöte bör utmyнна i tydliga rekommendationer till högnivåmötet i London den 15-16 december om att besluten måste:

- Värna biståndets utvecklingsfokus, vilket inkluderar ett transparent rapporteringssystem med möjlighet till ansvarsutkrävande
- Säkerställa att biståndet fokuserar på människor som lever i fattigdom, oavsett var fattigdomen förekommer
- Revidera definitionen av förmånlighet så att endast gåvodelen räknas som bistånd, och att räntan är mer förmånlig än den givarländerna lånar utifrån. Räntebetalningar på lånet ska dras av i statistiken så att det reflekterar resursöverföringar
- Värna såväl åtaganden om bistånd som additionell klimatfinansiering med en tydlig gränsdragning, och genom separat och transparent redovisning
- Säkerställa att privata flöden som mobilseras med hjälp av bistånd uppfyller internationella principer om utvecklingseffektivitet; transparens, resultat, ansvarsutkrävande, anpassas till lokala prioriteringar och utvecklingsbehov, är helt obundna och kan uppvisa tydlig additionalitet vad gäller finansiering och utvecklingseffekter
- Säkerställa att endast genuint bistånd till utvecklingsländer redovisas som bistånd, och exkludera migrationskostnader och andra kostnader som inte har påvisade utvecklingseffekter för mottagare. Utvecklingseffekter av alla enligt OECD DAC tillåtna kostnader i givarländer måste kunna bevisas
- Säkerställa att kostnader för fredsbevarande operationer utgör en mindre eller samma andel som idag i ODA-definitionen

OECD DACs lista över biståndsländer

Bistånd ska fokusera på de människor som är i störst behov av det, och de minst utvecklade länderna (LICs) fortsätter vara i stort behov av bistånd. Det får dock inte innebära att fattiga människor i medelinkomstländer lämnas åt sidan, utan principen om att fokusera på den fattiga människan förblir cen-

tral. Fattigdom, orättvisa och exkludering i medelinkomstländer skapar nya utmaningar för hur utvecklingssamarbete ska bedrivas, men en reviderad DAC-lista över länder som kan erhålla bistånd får inte förutsätta att medelinkomstländer (som är en kategori länder med stora inbördes skillnader) har kapaciteten att utrota fattigdomen. BNI kan därför inte vara det enda kriteriet för DAC-listan, utan förekomsten av fattigdom och konflikter, och graden av ojämlikhet och sårbarhet måste vägas in. Flera länder har tagit steg i denna riktning, och OECD DAC bör göra detsamma, och besluta om att en uppdatering av listan görs vartannat år baserat på kriterier som går bortom inkomstkriteriet.

Förmånlighet vid lån

Enligt DAC:s riktlinjer är ett lån förmånligt när det innehåller ett gåvoelement på minst 25 % och lånets ränta är lägre än gällande marknadsränta. Idag ligger dock referensräntan för lån till utvecklingsländer fast på 10 %, vilket är över marknadsräntorna, så definitionen kan inte sägas medföra förmånliga lån. Riktlinjerna bör därför ändras, med en referensränta som ligger under de räntor som givarna lånar utifrån. Dessutom innebär nuvarande DAC-regelverk att hela lånet räknas som ODA så länge gåvoelementet är över 25 %, vilket måste ändras så att endast gåvodelen kan redovisas som bistånd, och att avbetalningar på lånet dras av så att det reflekterar resursöverföringar. En så kallad riskjusterad räntenivå bör också undvikas då det riskerar att bidra till en ohållbar skuldbörda för länder.

Klimatfinansiering

Klimatfinansiering måste utgöras av additionella medel, enligt internationella överenskommelser genom UNFCCC artikel 4, och inte räknas in som bistånd. Bistånd som är kopplat till insatser för att möta utmaningar kopplade till klimatförändringar, såsom minskade växthusgasutsläpp, stärkt motståndskraft och anpassning måste gå i hand i hand med utveckling, och dessa insatser bör också utgå från principerna om utvecklingseffektivitet. Men klimatfinansiering måste vara ny och additionell, och således redovisas separat och transparent utanför biståndet för att inte underminera existerande åtaganden, då biståndsmålen gjordes innan givarländer insåg kostnaderna av klimatförändringarna.

Privata flöden

Privata finansiella flöden som mobiliseras med biståndsmedel måste kunna uppvisa ett tydligt additionellt värde i förhållande till fattigdomsminskning, innan det kan räknas som bistånd i givarländernas redovisning. Denna typ av bistånd måste också utgå från internationella principer om utvecklingseffektivitet; transparens, resultat, ansvarsutkrävande, anpassas till lokala prioriteringar och utvecklingsbehov, och vara helt obundna.

Kostnader i mottagarlandet

Huvudsyftet med bistånd måste per definition vara att bidra till en utveckling och välfärd i utvecklingsländerna. I dagsläget inkluderar dock biståndsdefinitionen migrationskostnader och andra utgifter som inte når länderna utan stannar i mottagarlandet. Detta är något som civilsamhällesorganisationer och andra aktörer har varit kritiska till under flera år. Den pågående översynen av definitionen måste därför adressera att denna typ av kostnader fortfarande kan redovisas som bistånd. OECD DACs medlemsländer bör genom evidensbaserade argument redovisa hur dessa kostnader i mottagarlandet kan legitimeras.

Fredsbevarande insatser

Idag beräknas utvecklingskomponenten i fredsbevarande insatser utifrån en schablon, som bygger på en analys av de fem största insatserna. Den genomsnittliga procentsatsen i dessa insatser – i dagsläget 7 procent – tillämpas sedan på samtliga operationer. Det finns idag aktörer, bl.a. EU-kommissionen och Nederländerna, som driver att de fortsatta förhandlingarna ska leda till att en större andel än idag av de fredsbevarande operationerna ska kunna komma att inkluderas i ODA-definitionen.

CONCORD Sverige representerar svenska organisationer i AidWatch-nätverket, som samlar europeiska civilsamhälleorganisationer från samtliga EU:s medlemsländer. Sedan 2005 tar vi fram analys och utvärderar EU-ländernas åtaganden kring biståndets volym, och effektivitet. I Concord Sveriges AidWatch-arbetsgrupp ingår följande organisationer:

Diakonia, Forum Syd, LO-TCO Biståndsnämnd, Plan Sverige, Rädda Barnen, Svenska Afghanistankommittén, Svenska kyrkans internationella arbete, Svenska missionsrådet, We Effect.